

Nr 25.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1954/55 under försvarets fonder m. m.

(1:a avd.)

Försvarets fonder.

Försvarets fastighetsfond.

Arméns delfond.

1:o) **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** I propositionen nr 1 beträffande kapitalbudgeten (bilaga 25, punkt 2, s. 5 och 6 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1954) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 900 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 000 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen framhåller, att, ehuru anslagsbehoven är betydande, medelsanvisningen för nästa budgetår bör begränsas till — men icke understiga — 2 000 000 kronor.

Departementschefen anser sig icke kunna tillstyrka högre anslag än 900 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 900 000 kronor.

2:o) **Anordnande av lokaler för försvarets forskningsanstalt.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 6 och 7) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har 1947—1953 års riksdagar anvisat sammanlagt 6 410 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen beräknar i sina medelsäskanden för nästa budgetår kostnaden för uppförande av nybyggnaden för forskningsanstaltens avdelningar 2 och 3 samt anstaltens kansli m. m. inom Stockholms

luftvärnsregementes förutvarande etablissement (kvarteret Garnisonen i Stockholm) enligt prisläget den 1 april 1953 till oförändrat 14 500 000 kronor, varav 3 500 000 kronor erfordras för en första utbyggnadsetapp. Beträffande byggnadsprogrammet i övrigt vid forskningsanstalten (avdelning 1 och försöksstationerna vid avdelningarna 2 och 3) har fortifikationsförvaltningen i en sammanställning upptagit de till budgetåren 1948/54 förut anmälda byggnadsobjekten och härutöver vissa nya arbetsobjekt, allt kostnadsberäknat enligt prisläget den 1 april 1953 till 8 822 300 kronor. För fullföljande av sistnämnda byggnadsprogram erfordras omkring 4 500 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att han i 1953 års statsverksproposition erinrade om att provisoriska lokaler för forskningsanstalten iordningställes inom Stockholms luftvärnsregementes förutvarande kasernetablissement i Stockholm. De sålunda erhållna lokalerna utgör godtagbara provisorier för ett antal år framåt men täcker endast en mindre del av forskningsanstaltens nuvarande lokalbehov. Anstaltens byggnadsfråga är därför i stort sett fortfarande olöst. Den föreslagna nybyggnaden inom kvarteret Garnisonen skulle utgöra en definitiv lösning av lokalproblemen för de delar av forskningsanstalten, som avsetts för en samlad förläggning inom denna del av Stockholm. På grund av det ekonomiska läget ser departementschefen emellertid för närvarande ingen möjlighet föreslå att nybyggnaden inom kvarteret Garnisonen påbörjas.

För de mest angelägna av de övriga objekten i byggnadsprogrammet förordar departementschefen att 1 500 000 kronor anvisas för nästa budgetår, vilket innebär en anslagshöjning av 500 000 kronor.

Utskottet har tidigare understrukt önskvärdheten av att en stabilisering komme till stånd i fråga om forskningsanstaltens lokalförhållanden. Den restriktiva tillgången på anslag och byggnadskvot och därav följande tvång att begränsa investeringarna synes emellertid göra det mindre sannolikt, att lokalfrågan kan komma att definitivt lösas inom den närmaste framtiden.

Utskottet tillstyrker den av Kungl. Maj:t nu äskade medelsanvisningen, som innebär en anslagshöjning av 500 000 kronor, varigenom redan beslutade byggnadsobjekt kunna fullföljas och vissa nyanmälda arbeten av angelägen natur kunna påbörjas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av lokaler för försvarets forskningsanstalt* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

3:o) Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 7 och 8), innebärande oförändrat anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen*, för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

4:o) *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 8), innebärande en anslagsminskning av 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

5:o) *Skyddsanordningar vid arméns anläggningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 8 och 9), innebärande en anslagsminskning av 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddsanordningar vid arméns anläggningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

6:o) *Förråd för armén*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7, s. 9 och 10) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

Riksdagen har för budgetåren 1952/54 anvisat investeringsanslag av tillhoppa 6 000 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägna behoven av förråd för armén.

Fortifikationsförvaltningen anmäler i sina medelsäskanden, att för nästa budgetår erfordras 30 000 000 kronor för att förrådsbyggnader skall kunna utbyggas i den takt chefen för armén förordat. Ämbetsverket hemställer, att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår. Vidare hemställer ämbetsverket, att på tilläggsstat för budgetåret 1953/54 måtte anvisas 4 000 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att det blivit nödvändigt att för utförande av garagebyggnader för under leverans varande stridsvagnar av centuriontyp disponera omkring 4 000 000 kronor av medel som ursprungligen avsetts för förråd för arméns radarmateriel. Med hänsyn till angelägenheten av att förrådsanläggningar snarast uppföres för denna och annan viktig materiel föreslår departementschefen att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 1 000 000 kronor. Departementschefen föreslår vidare att på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisas 1 000 000 kronor. Departementschefen förutsätter att fortifikationsförvaltningen inom ramen för de anvisade medlen kan utföra de mest angelägna av ifrågavarande anläggningar.

Utskottet. Under erinran om att riksdagen under förevarande anslagsrubrik för innevarande budgetår anvisat ett tilläggsanslag av 1 000 000 kronor finner utskottet sig böra godtaga Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för nästa budgetår.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Förråd för armén* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

7:o) *Vissa byggnadsarbeten för armén.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, s. 10 och 11) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 300 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 540 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen hemställer att för nästa budgetår anvisas 15 520 000 kronor.

För att kunna möta aktuella och kommande krav på ökat utrymme har byggnadsstyrelsen uppgjort en plan för successiv utbyggnad av de militära ämbetsbyggnaderna på Ladugårdsgärde och föreslår att en första byggnadsetapp för tillgodoseende av de mest angelägna lokalbehoven måtte få komma till utförande. Kostnaderna för denna etapp beräknas till 6 200 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1952.

Departementschefen framhåller, att beträffande flertalet av de under förevarande rubrik anmälda byggnadsföretagen gäller att de så snart som möjligt bör komma till utförande. Det statsfinansiella läget och försvarets begränsade byggnadskvot lämnar dock enligt departementschefen ej möjlighet att tillgodose så betydande behov av medel och byggnadskvot som myndigheterna begär. Departementschefen kan därför icke förorda att högre belopp än 2 300 000 kronor anvisas för utförande av de mest angelägna objekten, vilket innebär en anslagsminskning av 240 000 kronor. Det förut-sättes få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning. Redan nu vill departementschefen dock uttala som sin mening att någon utbyggnad av ämbetsbyggnaderna på Ladugårdsgärde för närvarande icke bör komma i fråga.

Utskottet har vid sin granskning av ifrågavarande anslagspunkt funnit sig böra tillstyrka den äskade medelsanvisningen. Då med hänsyn till det statsfinansiella läget och försvarets begränsade byggnadskvot angelägna byggnadsarbeten icke kunna komma till utförande i önskvärd omfattning, delar utskottet departementschefens mening, att någon utbyggnad av ämbetsbyggnaderna på Ladugårdsgärde för närvarande icke bör ifrågakomma.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten för armén* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 300 000 kronor.

Marinens delfond.

8:o) Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 12), innebärande en anslagsminskning av 150 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 450 000 kronor.

9:o) Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, s. 12 och 13), innebärande en anslagsminskning av 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

10:o) Skyddsanordningar vid marinens anläggningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 13), innebärande en anslagsminskning av 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddsanordningar vid marinens anläggningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 125 000 kronor.

11:o) Anordnande av vissa förråd och garage. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 13 och 14), innebärande en anslagsminskning av 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa förråd och garage* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

12:o) Vissa byggnadsarbeten för marinen. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, s. 14—16) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

För ändamål, som avses med förevarande anslag, uppgår den sammanlagda medelsanvisningen till 6 975 000 kronor, varav för innevarande budgetår 2 700 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har i sina medelsäskanden för nästa budgetår i en sammanställning upptagit de för budgetåren 1949/54 förut anmälda byggnadsföretagen och därutöver vissa nya arbetsobjekt. Den sammanlagda kostnaden har beräknats till 24 097 500 kronor enligt prisläget den 1 april 1953. Då för ändamål, som avses med anslaget, hittills anvi-

sats 6 975 000 kronor, utgör det kvarstående medelsbehovet (24 097 500—6 975 000 =) 17 122 500 kronor.

De nyanmälda byggnadsobjekten har kostnadsberäknats till sammanlagt 7 000 000 kronor.

I anslutning till ett den 11 september 1953 av Kungl. Maj:t meddelat beslut att kasern II på Skeppsholmen fick upplåtas till byggnadsstyrelsen för konsthögskolans räkning, har fråga uppkommit att under nästa budgetår vid Berga uppföra några av de byggnader, som 1948 års örlogsbasutredning beräknat erforderliga i samband med utflyttningen av Stockholms örlogsbas.

Departementschefen har framhållit, att det med hänsyn till det statsfinansiella läget ej är möjligt att i annat än begränsad omfattning tillgodose de betydande investeringsbehov, som redovisas under förevarande anslagsrubrik. Departementschefen föreslår att för utförande av de mest angelägna objekten anvisas 3 500 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 800 000 kronor. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Utskottet. Vid behandlingen av motsvarande anslag föregående år framhöll utskottet, att utskottet vid företaget besök i Karlskrona blivit övertygat om att Karlskrona örlogsvarv vore i stort behov av teknisk upprustning, om det överhuvud taget skulle ha möjlighet att hävda sig i konkurrensen med övrig varvsindustri inom landet. Med erinran härom finner utskottet sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, vilket innebär en anslagshöjning av 800 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten för marinen* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

Flygvapnets delfond.

13:o) **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, s. 17), innebärande en anslagsminskning av 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 450 000 kronor.

14:o) **Vissa flygfältsarbeten m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17, s. 17—20) att dels medgiva, att flygfältsarbeten m. m. vid flygvapnet må komma till utförande i av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1954 angiven omfattning, dels ock till *Vissa flygfältsarbeten m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 25 000 000 kronor.

För budgetåren 1947/54 har för flygfältsarbeten anvisats tillhopa 96 900 000 kronor, varjämte riksdagen medgivit att dylika arbeten må i viss utsträckning igångsättas utöver beloppet av anvisade anslag. Härjämte har riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i proposition 1953:131 på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 till vissa i arbetslöshetsbekämpande syfte anordnade arbeten m. m. under förevarande anslagsrubrik anvisat 1 250 000 kronor. Reservationer på anslaget av större omfattning beräknas icke komma att kvarstå utnyttjade vid ingången av budgetåret 1954/55.

Flygförvaltningen hemställer dels om medgivande att under budgetåret 1954/55 få igångsätta nya flygfältsarbeten m. m. inom en kostnadsram av 58 miljoner kronor, dels ock att för samma budgetår måtte anvisas 49 miljoner kronor.

Den nya flygmateriel som tillförts eller beräknas komma att tillföras flygvapnet medför ökade krav på flygbasernas storlek och utformning. Tillkomsten av nya anfallsmedel, såsom den taktiska atombomben och napalm, har vidare medfört ökat krav på skydd och spridd uppställning av flygplanen. För att effektivt kunna utnyttja våra flygstridskrafter är det därför, framhåller departementschefen, nödvändigt att fortlöpande modernisera och utbygga flygbaserna. För att tillgodose dessa önskemål har flygförvaltningen nu framlagt en ny plan för flygfältsarbeten. Kostnaderna för planens genomförande beräknas till 185 miljoner kronor. Största delen av kostnaderna belöper på utbyggnad av nya startbanor samt anordnande av uppställningsplatser och skydd för flygplan. Planen har av flygförvaltningen angivits utgöra ett minimikrav för utbyggnad i fred. Ämbetsverket förutsätter att planen skall genomföras inom en tidrymd av högst fem år.

Oaktat att en fortsatt modernisering av flygbaserna är nödvändig om våra flygstridskrafter skall kunna till fullo utnyttjas, är departementschefen emellertid icke beredd att nu taga ställning till omfattningen av flygfältsarbetena på längre sikt. Den ekonomiska situationen och den begränsade byggnadskvot, som kan påräknas, nödvändiggör i vart fall att utbyggnaden tills vidare verkställs i långsammare takt än flygförvaltningen tänkt sig. För nästa budgetår föreslår departementschefen, att för de mest angelägna av ifrågavarande arbeten anvisas 25 miljoner kronor, vilket innebär en anslagsökning med 7 miljoner kronor. Kungl. Maj:t bör enligt departementschefen liksom tidigare beredas möjlighet medgiva att flygfältsarbeten får igångsättas för en viss kostnad utöver anslagsbeloppet, förslagsvis för nästa budgetår 4 000 000 kronor. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Utskottet vill erinra om att anslag för sammanlagt 96 900 000 kronor anvisats till flygfältsarbeten för budgetåren 1947/54.

Enligt utskottets mening är det för ett effektivt utnyttjande av våra flygstridskrafter angeläget, att de militära flygfälten fortlöpande moderniseras och utbyggas. Med hänsyn till den statsfinansiella situationen och den be-

gränsade byggnadskvoten för försvaret är det dock ofrånkomligt att räkna med en ganska avsevärd begränsning av det av flygförvaltningen för ändamålet äskade anslaget. Angelägenhetsgraden av ifrågavarande arbeten är dock sådan, att utskottet i likhet med departementschefen funnit sig böra för nästa budgetår tillstyrka en höjning av förevarande anslag med 7 miljoner kronor. Följden härav blir, att vissa minskningar måst göras med avseende å anslagen under befästningars delfond.

Såsom departementschefen föreslagit bör åt Kungl. Maj:t liksom tidigare beredas möjlighet medgiva, att flygfältsarbeten få igångsättas för en viss kostnad utöver anslagsbeloppet. Utskottet har icke något att erinra mot att kostnadsramen härför för nästa budgetår fastställas till 4 miljoner kronor.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att flygfältsarbeten m. m. vid flygvapnet må komma till utförande i av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1954 angiven omfattning;

b) till *Vissa flygfältsarbeten m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 25 000 000 kronor.

15:o) **Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 20 och 21), innebärande en anslagsminskning av 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

16:o) **Skyddsanordningar vid flygvapnets anläggningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 21), innebärande en anslagsminskning av 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddsanordningar vid flygvapnets anläggningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 125 000 kronor.

17:o) **Flygfältsbelysning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20, s. 21 och 22) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 800 000 kronor.

Anslaget avses för ytterligare kompletteringar av ban- och inflygningsljus, för förstärkning av elkraftförsörjningen vid vissa av flygvapnets krigsflygfält samt för viss komplettering av kabelnät till befintlig högtalaranläggning, avsedd för ordergivning och alarmering.

Utskottet har vid prövningen av under förevarande punkt angivna medelsbehov funnit av departementschefen föreslagna åtgärder böra komma till utförande och tillstyrker alltså det av Kungl. Maj:t äskade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygfältsbelysning* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

18:o) *Vissa byggnadsarbeten för flygvapnet*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21, s. 22—25) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

Under denna anslagsrubrik har 1953 års riksdag för budgetåret 1953/54 anvisat ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor. Härjämte har riksdagen för budgetåren 1949/53 till Byggnadsåtgärder i samband med ändring i flygvapnets organisation anvisat investeringsanslag av sammanlagt 10 700 000 kronor. I enlighet med vad som förutsatts i 1953 års statsverksproposition har den 30 juni 1953 förefintlig behållning på sistnämnda anslag överförs till nu förevarande anslag.

Fortifikationsförvaltningen har i sina medelsäskanden för nästa budgetår i en sammanställning upptagit de för budgetåren 1949/54 förut anmälda byggnadsföretagen, såvitt nu är i fråga, och därutöver vissa nya arbetsobjekt. Den sammanlagda kostnaden har beräknats till 39 800 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1953. Då för ändamål, som avses med anslaget, hittills anvisats 14 700 000 kronor, utgör det kvarstående medelsbehovet 25 100 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att det icke heller för flygvapnets del är möjligt att annat än i begränsad omfattning tillgodose de betydande investeringsbehov som fortifikationsförvaltningen redovisar under förevarande anslagsrubrik. Departementschefen föreslår därför att för utförande av de mest angelägna objekten anvisas oförändrat 4 000 000 kronor. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Utskottet finner sig böra godtaga Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning, som innebär oförändrat anslagsbelopp, och har icke något att erinra mot vad departementschefen anfört i fråga om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten för flygvapnet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

Befästningars delfond.

19:o) Anordnande av vissa fartygstunnlar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23, s. 25 och 26) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 8 000 000 kronor.

1948—1953 års riksdagar har för detta ändamål för budgetåren 1948/54 anvisat anslag på sammanlagt 20 500 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen disponerar därjämte för samma ändamål 310 000 kronor av äldre anslag. Anslagen avses för fyra anläggningar kostnadsberäknade till sammanlagt 36 900 000 kronor.

Departementschefen föreslår för budgetåret 1954/55 oförändrad medelsanvisning, avsedd för fortsatta arbeten på redan beslutade anläggningar och för vissa förberedelsearbeten för flyttningen av Stockholms örlogsbas.

Utskottet tillstyrker, att ifrågavarande arbeten komma till utförande i föreslagen omfattning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa fartygstunnlar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 8 000 000 kronor.

20:o) *Berghangarer*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24, s. 26) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 13 700 000 kronor.

1949—1953 års riksdagar har för detta ändamål för budgetåren 1949/54 anvisat investeringsanslag på sammanlagt 42 300 000 kronor, varav för innevarande budgetår 13 700 000 kronor. Anslagen har avsetts för berghangarer vid fem flygflottiljer. Anläggningarna har beräknats kosta tillhoppa 69 300 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1953.

Fortifikationsförvaltningen hemställer för nästa budgetår om ett anslag av 24 900 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Utbyggnaden av ifrågavarande fem hangarer bör enligt departementschefen fortgå i långsammare takt än fortifikationsförvaltningen förutsatt. Medel synes departementschefen böra kunna disponeras för anskaffning av reservkraftaggregat för ifrågavarande fem anläggningar.

Utskottet tillstyrker, att anslaget upptages till samma belopp som för innevarande budgetår och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Berghangarer* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 13 700 000 kronor.

21:o) **Anordnande av vissa drivmedelsförråd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25, s. 27) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

1948—1953 års riksdagar har för budgetåren 1948/54 anvisat tillhoppa 29 900 000 kronor till Anordnande av vissa drivmedelsförråd. Fortifikationsförvaltningen har härjämte för samma ändamål kunnat disponera 1 013 000 kronor från äldre anslag. Anslagsmedlen har avsetts för tretton olika anläggningar, varav fyra större, och för komplettering av vissa äldre anläggningar. En av de större anläggningarna har nu färdigställt.

Departementschefen föreslår, att anslaget för nästa budgetår minskas med 2 000 000 kronor. Detsamma bör enligt departementschefen i första hand användas för att fullfölja redan beslutade anläggningar. Därutöver synes, i den mån anslagsmedel och byggnadskvot förslår, få påbörjas ett förråd för rökoljor i anslutning till en redan påbörjad drivmedelsanläggning.

Utskottet har icke någon erinran att framställa mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning. Beträffande anslagets användning biträder utskottet vad departementschefen härutinnan anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa drivmedelsförråd* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

22:o) **Vissa ammunitionsförråd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26, s. 27—29) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål disponibla medel uppgår till 33 990 850 kronor. Medlen avses för tre större centralförråd för krigsmaterielverket och för ett flertal smärre anläggningar. Det ena av krigsmaterielverkets förråd är numera färdigställt.

Fortifikationsförvaltningen har för nästa budgetår äskat 16 000 000 kronor.

Departementschefen har framhållit, att viss ändring i ammunitionsförrådsplaneringen företagits, innebärande med avseende på redan beslutade objekt att två bergförråd helt utgått medan ett annat förråd minskats i omfattning. Ifrågavarande förrådsutrymmen avses i stället skola ersättas med friliggande förråd. Departementschefen förutsätter att de för bergförråd avsedda medel, som sålunda inbesparas, i stället får användas för anordnande av friliggande förråd. Medelsanvisningen för nästa budgetår bör enligt departementschefen i första hand användas för att fullfölja redan beslutade objekt. I den mån anslaget förslår synes därutöver ytterligare friliggande förråd få påbörjas.

Utskottet har icke något att erinra mot att de för bergförråd avsedda medel, som inbesparas genom att viss ändring vidtagits i ammunitionsförrådsplaneringen, i stället få användas för anordnande av friliggande förråd. Den äskade medelsanvisningen tillstyrkes av utskottet, som finner sig böra godtaga vad departementschefen i övrigt anfört beträffande anslagets användning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa ammunitionsförråd* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

23:o) **Anordnande av vissa förråd för marinen m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27, s. 29 och 30) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

För anordnande av två fullträffsäkra artilleriammunitions- och torpedförråd jämte en vårdlokal vid en äldre anläggning har 1948 och 1950—53 års riksdagar under anslaget Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd anvisat sammanlagt 1 985 000 kronor. Något ytterligare medelsbehov för ifrågavarande förråd och vårdlokal föreligger icke.

I anslutning till en av chefen för marinen verkställd utredning äskar fortifikationsförvaltningen nu medel för ett antal nya förråd m. m. vid marinen. För några av dessa förråd har ämbetsverket förut äskat medel under anslaget Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd. Då de objekt, för vilka fortifikationsförvaltningen nu äskar medel, avser icke endast artilleriammunitions- och torpedförråd utan även andra för marinen materiel erforderliga förråd m. m., synes det departementschefen lämpligt att medel för förråden anvisas under ny anslagsrubrik, förslagsvis benämnd Anordnande av vissa förråd för marinen m. m. Av utredningen framgår att medelsbehovet för skyddade förråd vid marinen är betydande. Departementschefen anser sig emellertid icke kunna tillstyrka att för ändamålet anvisas mer än 600 000 kronor för nästa budgetår. Anslagsmedlen bör enligt departementschefen användas för påbörjande av ett nytt artilleriammunitions- och torpedförråd för en totalkostnad av 1 900 000 kronor samt för anordnande av personalbostäder vid ett annat förråd.

Utskottet har icke något att erinra mot att medel för de av departementschefen angivna ändamålen anvisas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Vad departementschefen anfört i fråga om den budgettekniska redovisningen av dessa medel bör godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa förråd för marinen m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

24:o) **Uppställningsplatser för radarstationer.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28, s. 30 och 31) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

För detta ändamål har 1950—1953 års riksdagar för budgetåren 1950/54 anvisat sammanlagt 18 700 000 kronor, varav 3 500 000 kronor för budgetåret 1953/54. Härjämte har det under försvarets fastighetsfond, befästningsars delfond, på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 i arbetslöshetsbekämpande syfte anvisade anslaget på 442 000 kronor till Ytterligare medel till uppställningsplatser för radarstationer i sin helhet kunnat disponeras. För ändamålet har ytterligare kunnat disponeras 1 221 000 kronor från äldre anslag. Totalt disponibla medel uppgår således till 20 363 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen anmäler i sina medelsäskanden för nästa budgetår att totalkostnaden för påbörjade anläggningar enligt prisläget den 1 april 1953 beräknas till 21 138 000 kronor. För slutförande av ifrågakvarande arbeten erfordras således 775 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen framlägger nu förslag om anordnande av ytterligare ett antal uppställningsplatser och förråd för radarmateriel. Arbetena, som till en del anmälts i ämbetsverkets äskande för budgetåret 1953/54, kostnadsberäknas till 40 590 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1953.

Departementschefen föreslår att för nästa budgetår anvisas oförändrat 3 500 000 kronor. Anslaget bör enligt departementschefen användas för slutförande av redan påbörjade objekt och för tillgodoseende av de mest angelägna av föreslagna nya objekt.

Utskottet. Såsom utskottet vid sin behandling av motsvarande anslag föregående år uttalade, är det i hög grad önskvärt, att ifrågakvarande anordningar färdigställas i om möjligt samma takt som radarmaterielen levereras. Med hänsyn emellertid till det statsfinansiella läget anser utskottet sig icke böra frångå Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning, vilket innebär oförändrat anslagsbelopp.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Uppställningsplatser för radarstationer* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

25:o) **Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29, s. 31 och 32) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

För ändamålet tillgängliga medel uppgår till sammanlagt 16 650 000 kronor. Medlen avses för tio kustartilleribatterier jämte vissa andra arbeten.

För budgetåret 1954/55 äskar fortifikationsförvaltningen 13 090 000 kronor.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, innebärande en anslagshöjning med 500 000 kronor, bör enligt departementschefen i första hand användas för att fullfölja redan beslutade objekt. I den mån medlen förslå synes ett av fortifikationsförvaltningen föreslaget nytt batteri, beträffande vilket leverans av vapenmaterielen beräknas kunna ske under år 1954, få påbörjas.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning under förevarande punkt, har icke något att erinra mot vad departementschefen anfört i fråga om anslagets användning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

26:o) Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30, s. 32 och 33) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

Till förfogande stående medel för här ifrågavarande ändamål uppgår till 18 385 000 kronor.

Såsom framgår av 1953 års statsverksproposition (bil. 25, s. 35) framlade fortifikationsförvaltningen i sina medelsäskanden för innevarande budgetår en ny plan för anordnade av luftbevakningslokaler. Kostnaderna för planens genomförande beräknades totalt till 51 200 000 kronor. Vid anmälan av propositionen anförde departementschefen, att den avsevärda kostnadsökning, som planen innefattade, ingav betänkligheter och att möjligheterna till kostnadsminskningar borde undersökas.

Fortifikationsförvaltningen anmäler nu att möjligheterna att nedbringa kostnaderna undersökts. I anslutning härtill framlägger ämbetsverket en ny utbyggnadsplan för luftbevakningen, grundad på en av överbefälhavaren fastställd reducerad luftbevakningsorganisation. Kostnaderna beräknas enligt prisläget den 1 april 1953 till 46 542 000 kronor. Kostnadsminskningen utgör (51 200 000—46 542 000 =) 4 658 000 kronor. Kostnadsbesparingen torde emellertid vara avsevärt större och uppgå till minst 20 000 000 kronor om hänsyn togs till att den i 1953 års statsverksproposition framlagda planen icke omfattade hela landet, vilket däremot den nu framlagda reviderade planen för luftbevakningen gör. Fortifikationsförvaltningen framhåller slutligen svårigheten att fastställa en slutlig kostnadsram med hänsyn till den fortlöpande tekniska utvecklingen.

För fullföljande av det framlagda byggnadsprogrammet erfordras såle-

des (46 542 000 — 18 385 000 =) 28 157 000 kronor. För budgetåret 1954/55 äskar fortifikationsförvaltningen 13 402 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att någon ytterligare kostnadsminskning icke synes möjlig utan att allvarliga konsekvenser för krigsberedskapen uppstår. Departementschefen föreslår därför att utbyggnaden får fullföljas i huvudsak enligt den nu framlagda planen. Med hänsyn till det ekonomiska läget och den begränsade byggnadskvoten synes departementschefen dock utbyggnaden tills vidare få ske i väsentligt långsammare takt än vad fortifikationsförvaltningen föreslagit. Departementschefen föreslår att för nästa budgetår anvisas 3 500 000 kronor för ändamålet, vilket innebär oförändrat anslagsbelopp.

Utskottet finner sig böra tillstyrka, att utbyggnaden av luftbevakningslokaler får i huvudsak fullföljas enligt den av fortifikationsförvaltningen nu framlagda reviderade planen, vilken i förhållande till den i förra årets statsverksproposition anmälda motsvarande planen innefattar en kostnadsminskning av omkring 20 miljoner kronor. Mot det för nästa budgetår föreslagna anslaget har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

27:o) **Tygmaterieförråd i berg.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31, s. 33—35) att till ifrågakommande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen hemställt om anvisande av medel till fortsatta arbeten med 2 000 000 kronor för tygmaterieförråd och tygverkstad för Bodens tygstation, med 2 000 000 kronor för en tygverkstad i berg för Göteborgs garnison, med 410 000 kronor för en tyg- och optisk verkstad i berg för Norrlands trängregemente m. fl. förband, med 1 000 000 kronor för centralt tygmaterieförråd för Karlsborgs tygstation samt med 3 000 000 kronor för en tyg- och optisk verkstad i berg för Stockholms tygstation.

För påbörjande av ytterligare två anläggningar, ett centralförråd för tygmateriel och en berganläggning för radar- och signalverkstäder, kostnadsberäknade till 1 200 000 kronor respektive 19 300 000 kronor, äskar fortifikationsförvaltningen vidare för nästa budgetår 4 200 000 kronor.

För budgetåret 1954/55 äskar fortifikationsförvaltningen således under förevarande anslagsrubrik totalt 12 610 000 kronor.

Departementschefen anser sig icke kunna för närvarande tillstyrka att byggnadsprogrammet utökas med de av fortifikationsförvaltningen föreslagna nya anläggningarna, kostnadsberäknade till respektive 1 200 000 kronor

och 19 300 000 kronor. Departementschefen anser vidare att arbetena med anläggningen för Stockholms tygstation ännu ej bör igångsättas. För fullföljande av de mest angelägna arbetena beträffande övriga objekt föreslår departementschefen att för nästa budgetår anvisas 3 000 000 kronor. Anslaget minskas med 1 000 000 kronor.

Utskottet. Det är givetvis i hög grad angeläget, att den dyrbara och värdefulla materiel, varom här är fråga, förses med uppställningsplatser för att kunna på ett ändamålsenligt sätt utnyttjas och skyddas. Utskottet anser sig dock i nuvarande läge icke böra frångå Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning, som innebär en anslagsminskning av 1 000 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Tygmaterieförråd i berg* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

28:o) *Utvidgning av flygverkstad.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32, s. 35 och 36) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

Utvidgningen av flygverkstaden beräknades i 1953 års statsverksproposition kosta 2 750 000 kronor. Nya tekniska rön m. fl. omständigheter har emellertid medfört ökade krav på anläggningens utformning. Till följd härav beräknar fortifikationsförvaltningen numera totalkostnaden för objektet preliminärt till omkring 4 500 000 kronor. Kostnadsökningen är, framhåller departementschefen, betydande och möjligheten att nedbringa densamma bör undersökas. Det oaktat anser departementschefen sig böra föreslå viss medelsanvisning redan för nästa budgetår för att tillgodose en del av det anmälda behovet. Anslaget föreslås uppfört med 700 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor.

Utskottet har vid sin granskning av förevarande anslagspunkt funnit sig böra tillstyrka den av Kungl. Maj:t föreslagna medelsanvisningen. Med hänsyn till de betydligt ökade kostnader, som anläggningens utförande enligt de nya beräkningarna komma att medföra, förutsätter utskottet i likhet med departementschefen, att närmare utredning verkställes i syfte att nedbringa kostnaderna för företaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Utvidgning av flygverkstad* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

29:o) *Fullträffsäkra uppehållsplatser.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33, s. 36—38) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

Enligt de principer, som fastställts vid 1951 års riksdag, skall för anordnandet av bergrum, gemensamma för militära och civila myndigheter, tillämpas en centralt uppgjord plan. Samtliga kostnader för ifrågavarande uppehållsplatser skall redovisas under försvarets fastighetsfond. De medel, som för motsvarande ändamål tidigare anvisats på andra fonder, har även, i den mån de icke belöper på rent civila anläggningar, överförts till försvarets fastighetsfond.

Av fortifikationsförvaltningens redogörelse i ärendet framgår, att kostnadsökningar uppstått på grund av att en ny anläggning tillkommit och att vissa kompletteringar m. m. erfordras i redan planerade utrymmen. De ökade kostnaderna har dock till största delen kunnat kompenseras av att vissa objekt ställts på framtiden. Totalkostnaden för de i överbefälhavarens hittills gällande plan ingående arbetena, som i ämbetsverkets äskande för budgetåret 1953/54 beräknades till 79 600 000 kronor, beräknas nu till 81 500 000 kronor. Departementschefen tillstyrker att den fortsatta utbyggnaden sker i enlighet med vad som föreslagits av fortifikationsförvaltningen. Utbyggnaden måste dock enligt departementschefen ske i betydligt långsammare takt än fortifikationsförvaltningen tänkt. Enligt ämbetsverkets förslag skulle för nästa budgetår erfordras 18 500 000 kronor. Departementschefen kan emellertid icke tillstyrka att för ändamålet anvisas mer än 5 000 000 kronor. Detta innebär en anslagsminskning i förhållande till anslaget för innevarande budgetår med 5 000 000 kronor. Av anslagsbeloppet bör enligt departementschefen omkring 3 000 000 kronor avses för militära ändamål, medan återstoden, omkring 2 000 000 kronor, förutsättes skola fördelas mellan ifrågakommande civila ändamål.

Utskottet. Ur det totala försvarets synpunkt äro de anläggningar, om vilka här är fråga, särskilt betydelsefulla. Det hade därför varit önskvärt, om utbyggnaden hade kunnat ske i något skyndsammare takt än som den av Kungl. Maj:t nu äskade medelsanvisningen medgiver. Med hänsyn till den restriktiva tilldelningen av anslagsmedel och byggnadskvot finner utskottet sig dock böra biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Fullträffsäkra uppehållsplatser* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

30:o) *Flyttning av Stockholms örlogsbas.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34, s. 38 och 39) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Fortifikationsstyrelsen hemställer att medel för nästa budgetår ställas till förfogande för planläggning och förberedelser för utflyttning av örlogs-

basen samt för vissa förberedande arbeten å Muskö. Ämbetsverket beräknar medelsbehovet i detta hänseende till 4 miljoner kronor.

Utöver de medel som må bli erforderliga för de under anslaget Anordnande av vissa fartygstunnlar angivna förberedelsearbetena för örlogsbasens utflyttning anser departementschefen sig icke kunna tillstyrka att under här ifrågavarande anslagsrubrik anvisas mer än 500 000 kronor.

Utskottet. Under erinran om att det av utskottet i det föregående tillstyrkta anslaget till Anordnande av vissa fartygstunnlar jämväl är avsett för bestridande av kostnader för vissa förberedelsearbeten för flyttningen av Stockholms örlogsbas, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag under nu ifrågavarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flyttning av Stockholms örlogsbas* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

31:o) **Övriga befästningsarbeten.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35, s. 39) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 000 000 kronor, varjämte förra årets riksdag på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 till vissa i arbetslöshetsbekämpande syfte anordnade arbeten m. m. under förevarande rubrik anvisat ett investeringsanslag av 6 700 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har beräknat det sammanlagda medelsbehovet under nästa budgetår till i runt tal 30 000 000 kronor.

Den begränsade ekonomiska ramen kan, framhåller departementschefen, inrymma medel för här avsedda byggnadsobjekt i allenast mycket obetydlig omfattning. För att möjliggöra att de mest angelägna arbetena skall kunna komma till stånd föreslår departementschefen att under förevarande anslagsrubrik anvisas oförändrat 2 000 000 kronor. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare utredning rörande de olika arbetenas angelägenhetsgrad fatta beslut om anslagsmedlens fördelning.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag liksom vad departementschefen i samband därmed anfört i fråga om anslagsmedlens fördelning har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Övriga befästningsarbeten* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Försvarets fabriksfond.

32:o) Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36, s. 39 och 40) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 400 000 kronor.

Försvarets fabriksstyrelse (skr. 14/8 1953) framhåller att anskaffningsvärdet av fabriksverkets maskinpark den 30 juni 1953 utgjorde mer än 25 miljoner kronor. Enligt de grunder, som allmänt tillämpas inom den mekaniska verkstadsindustrien, bör normalt 10 % av maskinparkens återanskaffningsvärde årligen avsättas för ersättningsanskaffning. För fabriksverkets del skulle efter samma beräkningsgrund men med utgångspunkt från anskaffningsvärdet, som är väsentligt lägre än återanskaffningsvärdet, erfordras 2 500 000 kronor. Möjligheterna att bibehålla fabriksverkets konkurrensförmåga beror till stor del på i vilken utsträckning en fortlöpande och tillräcklig modernisering av maskinparken kan ske. Då denna modernisering till stor del syftar till ytterligare automatisering av tillverkningen följer därav att maskinanskaffningen ställer sig proportionsvis dyrare än tidigare. Det angivna beloppet 2 500 000 kronor bör därför betraktas som ett minimibelopp.

För de nyanskaffningsbehov som sammanhänger med utökningen av driften eller tillkomsten av nya produktionsenheter har närmare redogjorts i 1953 års statsverksproposition (bil. 25, s. 43). Beträffande dessa anskaffningar har fabriksstyrelsen för nästa budgetår anmält ett återstående medelsbehov av 4 430 000 kronor.

För budgetåret 1954/55 äskar fabriksstyrelsen således under detta anslag sammanlagt (2 500 000 + 4 430 000 =) avrundat 6 900 000 kronor.

Departementschefen anser sig icke kunna tillstyrka att anslaget för nästa budgetår uppföres med högre belopp än 3 000 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 400 000 kronor.

Utskottet anser sig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka högre medelsanvisning än Kungl. Maj:t föreslagit, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

33:o) Försvarets fabriksverks dispositionsanslag. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 40), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Försvarets fabriksverks dispositionsanslag* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

34:o) Diverse byggnadsarbeten. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38, s. 40 och 41) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Riksdagen har för budgetåren 1951/54 anvisat sammanlagt 1 270 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

För budgetåret 1954/55 äskar fabriksstyrelsen 4 288 000 kronor.

Under en annan anslagsrubrik, Ytterligare medel för viss reservfabrik, äskar fabriksstyrelsen för nästa budgetår ytterligare 3 500 000 kronor.

Med hänsyn till nuvarande begränsning av försvarets byggnadskvot och nödvändigheten att i möjligaste mån hålla nere utgifterna för kapitalinvesteringar kan departementschefen icke tillstyrka att för här ifrågavarande ändamål anvisas mer än 1 000 000 kronor. Departementschefen förutsätter att omkring hälften av dessa medel tages i anspråk för fortsatta arbeten på förenämnda reservfabrik. Anslagshöjningen utgör 500 000 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag eller mot vad departementschefen anfört i fråga om dispositionen av anslagsmedlen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Diverse byggnadsarbeten* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

35:o) Värnpliktslånefonden. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 39, s. 42 och 43) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

För fondens verksamhet har för budgetåren 1945/53 anvisats investeringsanslag på tillhoppa 2 500 000 kronor, varav 200 000 kronor för budgetåret 1952/53.

Enligt beslut av 1951 års riksdag skall i besparingssyfte tillämpas en strängare behovsprövning än enligt tidigare praxis.

Försvarets socialbyrå hemställer för nästa budgetår om ett anslag för ändamålet av 200 000 kronor. Förslaget tillstyrkes av departementschefen.

Utskottet. Då av försvarets socialbyrås redogörelse i ärendet synes framgå, att behov föreligger av ytterligare medel för ifrågavarande låneverksamhet, tillstyrker utskottet, att ett investeringsanslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Värnpliktslånefonden* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

Uppskjutna frågor.

36:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

- punkten 9:* Vissa markförvärv för armén,
punkten 15: Vissa markförvärv för marinen samt
punkten 22: Vissa markförvärv för flygvapnet;
vilket utskottet härmed får för riksdagen
anmäla.

Stockholm den 19 februari 1954.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, Gillström, fröken Andersson, herrar Gustaf Andersson, Sundelin, Einar Persson, Boman, Erik Svedberg, Elfving och Bengtson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Ward, Malmborg i Skövde, Andersson i Malmö, Lindholm, Eriksson i Sandby, Svensson i Ljungskile, Åkerström, Hoppe, Johansson i Mysinge, Petterson i Degerfors, Kyling, Wedén, Onsjö, Birke och fröken Ager.

Reservation

vid *punkten 24* (Uppställningsplatser för radarstationer) av herr *Wedén*.